

Az Iskola és Egészség f. évi 3. számában két cikkesoportot olvassunk. Az első a tanoncifjúság egészségvédelméről szól 5 cikkben 5 szerzőtől, s a kérdést több oldalról vizsgálja és világítja meg. A másik cikkesoport 4 szerzője szülői értekezletek egészségügyi propaganda anyagát adja (az iskolaorvos feladata, a fogak ápolása, a szem védelme, az észszerű ruházkodás). Révész I. a pályaválasztás kérdésével foglalkozva úgy véli, hogy a középiskolák VIII. osztályában ismertetni kellene az egyes életpályákat, az azokhoz szükséges testi és lelki feltételeket. De döntő szerepe lehetne a pályaválasztási tanácsadó intézménynek. Hergloz J. a testgyakorlás alóli felmentésekről ír. Gáspár J. és Bodó S. alkati vizsgálataik eredményeit közlik. Németh L. egyik budai polgári iskolai első osztályos tanulók klinikai, antropometriai, alkattani és lélektani vizsgálatai során megismert tényeket és felmerült gondolatait közli. Ezek között rendkívül sok értékes van. Ajánlatos, hogy a tanár megismerkedjék velük. Matzkó Gyula.

A „*La psychologie et la vie*”, alkalmazott-lélektani folyóirat 1936. februári számában érdekes tanulmányokat találunk az *emlékezet fejlesztésének módszereire* vonatkozóan. A cikkek legnagyobb része az általános lélektan területén mozog, azaz, az általános emberi emlékezés kérdéseit és módszereit tárgyalja s a felnőttek gyakorlati életét veszi tekintetbe elsősorban, de találunk több utalást a cikkekben a gyermeki és iskolai emlékezésre is. Természetesen az emlékezés *módszereiről* alkotott különböző ítéletek csak úgy állnak helyt, ha megelőzi őket az emlékezet *mivoltának* és *törvényeinek* tanulmányozása. Ez utóbbi tekintetben az itt ismertetett cikkek mindnyájan alkalmasak arra, hogy bevezessék az olvasót a mai lélektani kutatás eleven problematikájába és feltárják a jelen kutatás irányait és eredményeit az emlékezet-elméletek területén. Így pl. mindjárt feltűnik a franciák klasszikus szétválasztása, a „szokás-emlékezés” (mémoire-habitude) és a „szabad emlékezés” (mémoire-souvenir) között; ezt a megkülönböztetést Bergson vitte bele az emlékezet elméletébe s az ő híres művei óta e megkülönböztetés általánosan elfogadottá vált azzal a hozzáadással, hogy némelyek az elsőt ismét két részre tagolják s annak keretén belül ismét megkülönböztetik a szorosan vett „mozgásos” emlékezetet az „affektív”-tól. A vita fő sarkpontja az a kérdés, vajjon van-e a kettő között lényeges különbség? Piéron szerint nincs; e tudós úgy véli, hogy minden emlékezés az élő anyagnak sajátos idegrendszerbeli átalakulása, lényegében „mozgásos” jelenség, emlékezeti „nyomok” és kapcsolatok létesülése az agyban. Delacroix az ellenkező nézet híve; szerinte csak a szokás-emlékezetet lehet ily „nyomok” és „asszociációk” alapján megérteni, míg a szabad emlékezés az „én” szintézisének, az ítélesnek a műve, mely szabadon rendezí és szervezi az emlékképeket: „mindenkinek oly emlékezettartalma van, amilyenre képes és amelyet megérdemel”. — Ezen az elméleti problémán túl, a jó emlékezet és a helyes felejtés ismertetőjegyeiben minden író megegyezik, — s ezek már a klasszikus lélektanban is ismeretesek. — Egybehangzó véleményeket találunk az emlékezet mesterségének, a múltban annyi tanulmányt és érdeklődést kiváltott mnemotechnika értékelésében

is. A középkortól kezdve (Raymundus Lullus) egészen a 19. század elejéig számos tudós pazarolta szellemi erőfeszítéseit a hű és részletes emlékezés biztos mesterfogásainak megállapítására. Ezeknek a törekvéseknek története, sajtószerűen azzal végződött, hogy a mnemotechnika — önmagát likvidálta és helyet adott a jó emlékezés lélektani törvényeken nyugvó, tapasztalatból eredő elméletének. *Julliot*, akit az utolsó mnemotechnikusnak nevezhetnénk, a jó emlékezés szabályait így foglalja össze 1830-ban: „Éles megfigyelés, egyszerre minél több érzékszerv igénybevételével; megállapítani, vagy (ha nincsenek) teremteni összekötő kapcsolatokat képzeletünk között ebben a tevékenységben, az ismeretlent az ismereteshöz, az újat a régihez kell fűzni; gyakran áttekinteni emlékeztetlancolatunkat, mégpedig előre meghatározott rend szerint és megfigyelni a közvetlenül előzően felfedezett kapcsolatokat“. Ezek a tanácsok ma is megállják helyüket. A folyóirat többi munkatársainak megjegyzései csak kiegészítik *Julliot* tanácsait: Minél jobban részt vesznek *személyiségünk egész és egyes lelki tevékenységeink* egyenként az emlékezeti adatok megrögzítésében, annál hűbb és biztosabb lesz az emlékezés. Az érdeklődés és figyelem, melyet a megjegyzendő tárgynak, mozzanatnak szentelünk; az az önfegyelmű munka, mellyel *személyiségünk életritmusába és lelki életünk egész hálózatába* szervesen beleillesztjük a kívánt mozzanatot, pl. a szabályszerűen visszatérő s a szellemi munkát megszakító léleketvétel gyakorlatai, sőt maga a tiszta levegő, vagy a közvetlenül elalvás előtti tanulás; saját emlékező típusunk megfigyelése és felhasználása (itt van bizonyos szerepe a mérsékelt egyéni mnemotechnikának is); optimizmus és autósuggeráció, mellyel bátoríthatjuk magunkat és felfokozhatjuk teljesítőképességünket nehezebb esetekben (pl. a színészek szerepeltétele); a kísérleti lélektan eredményeinek figyelembevétele és az ú. n. globális módszer előnybenrészesítése a szövegek (költemények, szónoki beszédek stb.) megtanulásában; mindezek oly gyakorlati szabályok, melyeket az *önnevelésben* bárki felhasználhat és amelyeket az *iskolai tanulás* helyes irányításában is hasznosíthatunk növendékeinknél. (Természetesen feltételezzük a szövegek iskolai tanulásának és taníttatásának problémájánál, amiről e folyóirat már nem emlékezik meg, azt, hogy csak kevés értékes anyagot szabad memóriáztatni.)

Várkonyi Hildebrand dr.

A **Pädagogischer Führer** 1936. évi 1. és 2. számának kiemelkedő közleményei a következők:

E. *Bichlbauer* Pestalozzi születésének 190. évfordulója alkalmával **Pestalozzi mint az erkölcsi megújulás vezére** címmel hódol a nagy népnevelő emlékének. Pestalozzinak nemesak néhány didaktikai elve állta ki egy évszázad tűzpróbáját, hanem főként az erkölcsi nevelés terén biztosított magának halhatatlan nevet. Szerinte az erkölcsiség az emberi művelődés legmagasabb foka. A művelődés vezet a egyént a természetes (állati) állapotból a társadalmi-jogi állapoton át az erkölcsi állapot magaslatára. Az embernek az élet jelenségeivel szemben elfoglalt álláspontja attól függ, melyik állapot fokán áll, melyik állapotot valósítja meg életével. Az az egyén, akit a törvény